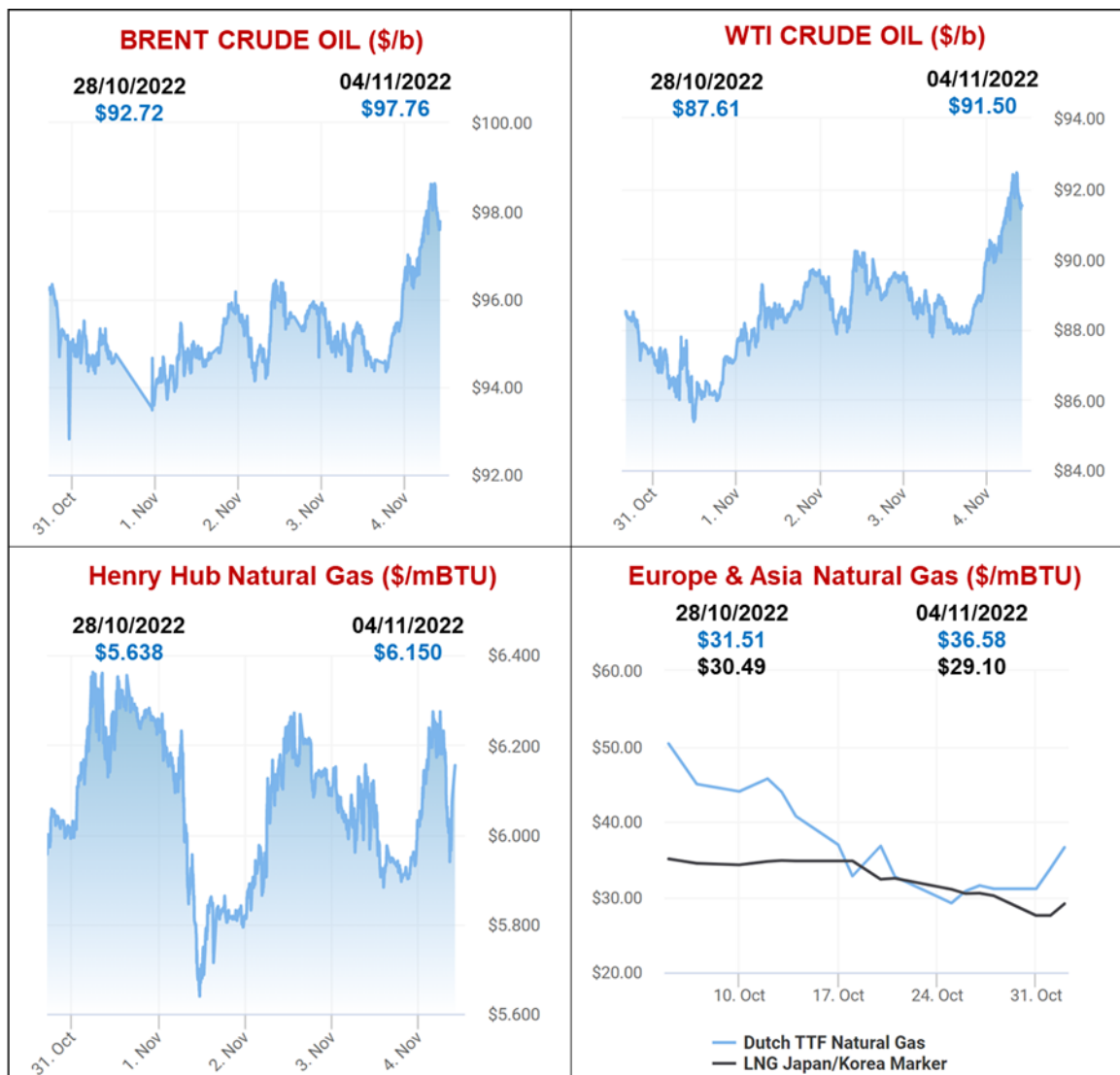

پایش بازار

قیمت های نفت خام در بازارهای جهانی به ۱۰۰ دلار هر بشکه نزدیک می شود. قیمت نفت برنت در وضعیتی بیسابقه به ۹۷.۷۶ دلار هر بشکه در روز جمعه رسید. نفت وست تگزاس ایترمدییت نیز از ۹۰ دلار هر بشکه گذشته و به ۹۱.۵۰ دلار رسید. قیمت گاز در ایالات متحده نیز که قبلا در کریدور ۵ دلار هر میلیون واحد حرارتی انگلستان بود به ۶.۱۵ دلار هر میلیون بی تی یو رسید. به نظر می رسد که حزب جمهوری خواه آمریکا در آستانه انتخابات میان دوره ای کنگره آمریکا در حال انتقام گیری از جو بایدن است. در اروپا همین مقدار گاز در روتردام به قیمت ۳۶.۵۸ دلار معامله شد که نشان دهنده امید کمتر به اتمام جنگ اوکراین است.

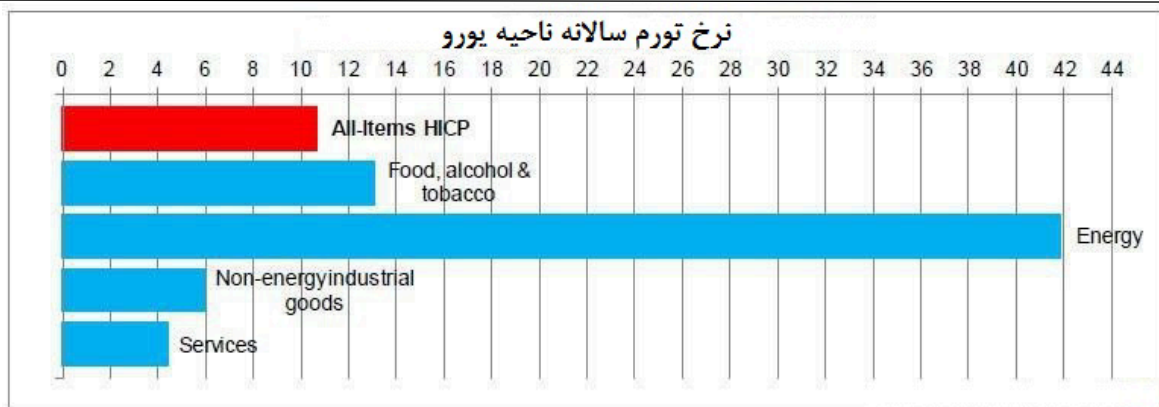
در شرق دور در ساحل ژاپن یک میلیون بی تی یو گاز طبیعی به قیمت ۲۹.۱۰ دلار فروخته شد. کمتر شدن قیمت گاز از ۳۰ دلار نشان می دهد وضعیت در آسیای شرقی در حال بازگشت به شرایط عادی است. مهم ترین تحولات این هفته را باید به افزایش افسارگسیخته تورم در اقتصادهای بزرگ جهانی و استفاده از سیاست انقباضی افزایش نرخ بهره توسط فدرال رزرو آمریکا، سفر الکساندر نوک، معاون نخست وزیر روسیه به ایران و امضای تفاهم نامه همکاری در حوزه انرژی بین دو کشور، درخواست بایدن از شرکتهای انرژی برای سرمایه گذاری در اقتصاد با سودهای ناشی از افزایش قیمتها در یکسال اخیر، کاهش ۵۷۳ هزار بشکه ای تولید نفت عربستان در راستای تعهد گروه اوپک، و تداوم اثرات سیاسی جنگ روسیه-اوکراین بر بازارها نسبت داد.

تفسیر هفته

۱. برگزاری نشست سران فدرال رزرو آمریکا^۱ برای مقابله با تورم در هفته اخیر مهمترین خبر اثرگذار بر تحولات بازارهای جهانی از جمله بازار انرژی بود. اکثر نقاط جهان در سال ۲۰۲۲ تورم افسارگسیخته ای را در تمامی بخشها و در صدر آنها در حوزه انرژی تجربه کرده است. اقتصادهای بزرگ در طول این مدت از ابزارهای متعددی برای کنترل چنین بحرانی استفاده کرده اند. شاید هیچ کدام تاثیرگذاری تغییرات نرخ بهره توسط بانکهای مرکزی این کشورها را نداشته است. بررسی آمار تورمی حاکی از بهبود شرایط نسبی در برخی محصولات مثل بنزین در ایالات متحده بود، اما تورم در سطح کلان کماکان نسبت به گذشته بیشتر می باشد. این معضل در کشورهای اروپایی نیز خود را نشان داده است. براساس آخرین گزارش بانک مرکزی ناحیه یورو، شاخص بهای مصرف کننده^۲ ناحیه یورو در ماه اکتبر به ۱۰.۷ درصد سالانه و خالص سالانه ۴.۸ درصد افزایش یافته است (نمودار ۱).

¹ FOMC: Federal Open Market Committee

² CPI: Consumer Price Index

نمودار ۱. نرخ تورم سالانه ناحیه یورو در ماه اکتبر (ec.europa.eu)

انرژی بالاترین نرخ سالانه را در ماه اکتبر (۴۱.۹ درصد در مقایسه با ۴۰.۷ درصد در ماه سپتامبر) داشته است، علاوه بر آن مواد غذایی، الکل و تنباکو (۱۳.۱ درصد در مقایسه با ۱۱.۸ درصد در ماه سپتامبر)، کالاهای صنعتی (۶.۰ درصد در مقایسه با ۵.۵ درصد در ماه سپتامبر) و خدمات (۴.۴ درصد در مقایسه با ۴.۳ درصد در ماه سپتامبر) افزایش داشتند. برای ترسیم وضعیت بحرانی تورم جهانی به آمار پنج اقتصاد بزرگ جهانی گروه ۲۰ نگاه می کنیم:

۱. ایالات متحده آمریکا: بزرگترین اقتصاد جهانی تورم کل را در پایان ماه سپتامبر برابر ۸.۱ درصد و تورم خالص سالانه را برابر ۶.۶ درصد گزارش کرده است. این نرخ تورم بالاترین رقم از سال ۱۹۸۲ بوده و بیش از سه برابر هدف ۲ درصدی رهبران فدرال رزرو است. موضوعی که منجر به افزایش چندباره نرخ بهره آمریکا در سال ۲۰۲۲ شده و فدرال رزرو در هفته اخیر نیز با یک افزایش ۰.۷۵ درصدی دیگر نرخ بهره موافقت کرد.

۲. ژاپن: کشوری که در دنیای اقتصاد همواره خاص بوده و از تورم پایین رنج می برد. در حالی که کل جهان در حال افزایش نرخ بهره خود هستند، ژاپن همچنان با نرخ های بهره منفی سروکار دارد. به همین دلیل است که این ضعیف بوده و مداخلات برای تقویت این ارزش شکست خورده است. تورم کل خالص در این کشور ۲ درصد و نرخ بهره ۰.۱- درصد است.

۳. بریتانیا: شاخص بهای مصرف کننده انگلستان ۹.۹٪ و نرخ بهره ۲.۲۵٪ می باشد. بریتانیا از قیمت های بالای انرژی مانند اروپا رنج برده . به دلیل ظرفیت ذخیره سازی پایین گاز این رنج دوچندان شده است. بحران در

بریتانیا محدود به تورم نبوده و فوت ملکه الیزابت و استعفای بوریس جانسون و لیز تراس در کمتر از دو ماه این کشور را با بحران سیاسی جدی در ساختار داخلی خود روبه‌رو کرده است.

۴. **آلمان:** بر اساس گزارش اولیه اداره آمار فدرال در روز جمعه قیمت های مصرف کننده در آلمان در ماه اکتبر نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱۰.۴ درصد افزایش یافته است. نرخ تورم سالانه در ماه سپتامبر به ۱۰ درصد رسید. در اکتبر ۲۰۲۲، قیمت انرژی و مواد غذایی به ترتیب ۴۳ درصد و ۲۰.۳ درصد نسبت به ماه مشابه در سال ۲۰۲۱ افزایش یافته و نهایتاً قیمت کل کالاها ۱۷.۸ درصد افزایش یافت. قیمت خدمات نسبت به سال گذشته ۴ درصد بیشتر بود، در حالی که اجاره بها ۱.۸ درصد افزایش یافته است.

۵. **استرالیا:** شاخص بهای مصرف کننده ۶.۱٪ و نرخ بهره ۲.۶۰٪ می‌باشد. البته استرالیا در مقایسه با سایر کشورهای گروه ۲۰ موفقتر عمل کرده و به نظر می‌رسد در خروج از چرخه انقباضی پیشرو باشد. این کشور با افزایش ۰.۲۵٪ نرخ بهره در ماه گذشته سرمایه‌گذاران را غافلگیر کرد. اما این موضوع نباید تعجب آور می‌بود، چراکه بانک مرکزی استرالیا قبلاً اعلام کرده بود که به دلایلی سرعت رشد چرخش پولی را کاهش خواهد داد.

همانطور که مشاهده می‌شود اکثر اقتصادهای بزرگ دنیا با مشکل تورم در اقتصاد خود روبه‌رو هستند. موضوعی که سرانجام منجر به یک تغییر نرخ دیگر از سوی فدرال رزرو آمریکا در چهارشنبه ۱۲ آبان شد. جرومه پاول در اواخر این هفته از تصمیم فدرال رزرو مبنی بر افزایش ۰.۷۵ نرخ بهره در ایالات متحده خبر داد تا نرخ بهره به بالاترین حد از سال ۲۰۰۸ یعنی برابر با ۴ درصد برسد. وی همچنین اعلام کرد که افزایش مداوم نرخ بهره برای دستیابی به یک سیاست محدودکننده کافی که در نهایت تورم را به ۲٪ برگرداند ضروری است. به عقیده وی جنگ در اوکراین فشار مازاد اضافی بر تورم وارد می‌کند و بر فعالیتهای اقتصادی جهانی تاثیر منفی دارد. به گفته کاخ سفید بایدن نیز از سیاستهای فدرال رزرو حمایت کرده و علی‌رغم ایجاد رکود اقتصادی، کنترل تورم برای رییس جمهور آمریکا اهمیت بیشتری دارد. افزایش اخیر نرخ بهره چهارمین افزایش در طول سال ۲۰۲۲ بوده که خطر رکود اقتصادی را در این کشور افزایش داده است.

همزمان انتشار گزارشهای مرتبط با چین حاکی از کند شدن رشد اقتصادی و نشانه‌های رکود اقتصادی در این کشور دارد. به گزارش موسسه S&P شاخص مدیران خرید کسب و کارهای خرد^۳ چین در ماه اکتبر به ۴۸.۴

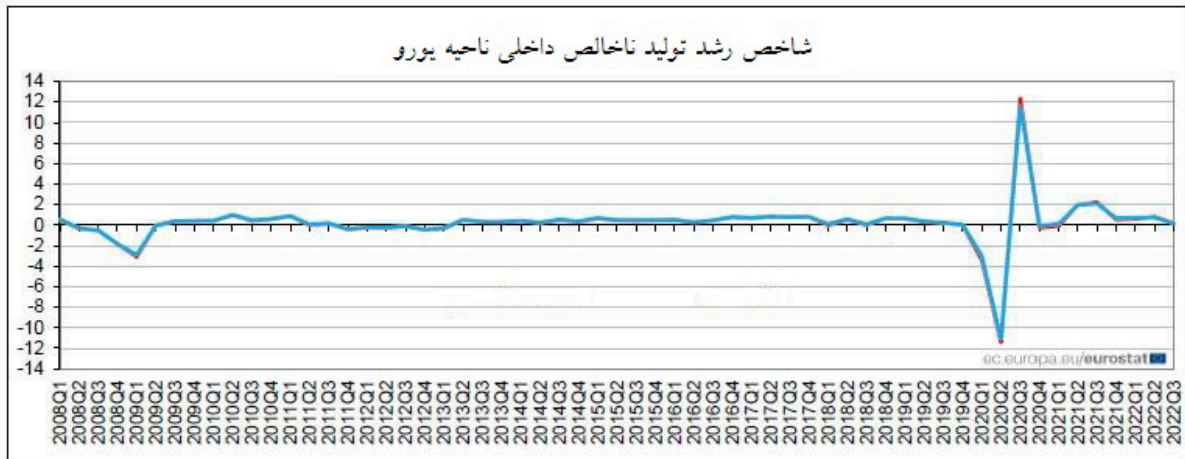
^۳ PMI: Purchasing Managers' Index

رسید که زیر سطح خستی ۵۰ باقی مانده که نشان دهنده کاهش مداوم در فعالیت خدمات این کشور بود (نمودار ۲).

نمودار ۲. شاخص مدیران خرید کسب و کارهای خرد چین (S&P)

به گفته وانگ زی، اقتصاددان ارشد در گروه **Caixin Insight** این سومین ماه متوالی انقباض در فعالیت‌های تولیدی چین است که همچنان به دلیل شیوع کووید-۱۹ و در نتیجه تشدید اقدامات پیشگیری و مهار آن رخ داده است. همزمان کریستین لاگارد رئیس بانک مرکزی اروپا روز سه شنبه گفت که احتمال رکود اقتصادی افزایش یافته است. لاگارد تاکید کرد که تورم در سراسر منطقه یورو بیش از حد بالا بوده و این بانک هنوز از نظر نرخ‌ها به مقصد نرسیده است. او گفت که هدف بازگرداندن توره به زیر ۲ درصد است. انتشار شاخص رشد تولید ناخالص داخلی ناحیه یورو (نمودار ۳) وضعیت رکود در این منطقه را بخوبی نشان می‌دهد. تولید ناخالص داخلی ناحیه یورو در سه ماهه سوم ۰.۲ درصد رشد کرد که کمی بالاتر از انتظار ۰.۱ درصدی بود، اما بسیار کمتر از رقم سه ماهه دوم یعنی ۰.۸ درصد بود. شاخص تولید ناخالص داخلی اتحادیه اروپا نیز ۰.۲ درصد رشد کرد که از ۰.۷ درصد در سه ماهه دوم کمتر بود. در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا که داده‌های مربوط به سه ماهه سوم سال ۲۰۲۲ آنها در دسترس است، سوئد (۰.۷٪) بالاترین افزایش را نسبت به سه ماهه قبل ثبت کرد و پس از آن ایتالیا (۰.۵٪)، پرتغال و لیتوانی (هر دو ۰.۴٪) منتشر شدند. همچنین در لتونی این شاخص (۱.۷٪-) و در اتریش و بلژیک (هر دو ۰.۱٪-) کاهش یافتند.

نمودار ۳. رشد تولید ناخالص داخلی ناحیه یورو (ec.europa.eu)

بنابراین تورم و کنترل نرخ آن با استفاده از سیاست افزایش نرخ بهره مهمترین سیاست ایالات متحده و کشورهای اروپایی در سال ۲۰۲۲ بوده اگرچه این اقدام تاثیر منفی بر رشد اقتصادی این کشورها گذاشته است.

۲. سه عامل دیگر را بعنوان عوامل اثرگذار بر روند قیمتها در بازار انرژی می دانیم:

الف- امضای تفاهم نامه همکاری در حوزه انرژی بین روسیه و ایران. همکاری های انرژی بین روسیه و ایران با امضای توافق سرمایه گذاری ۴۰ میلیارد دلاری وارد فاز جدیدی شده است. گفته می شود که در صورت پیش رفتن مطلوب پروژه این عدد می تواند به ۱۰۰ میلیارد دلار نیز برسد. تاثیر این عامل بر قیمت های جهانی نفت و گاز از آن جا ناشی می گردد که احتمال بسته ماندن خطوط لوله نفت و گاز روسیه به اروپا را در درازمدت بیشتر می کند. هم اکنون اکثر خطوط لوله گاز روسیه به اروپا از جمله ۴ شاه لوله گاز ترانزیتی از مسیر اوکراین و دو خط نورد استریم ۱ و ۲ تعطیل است.

ب- درخواست بایدن از شرکتهای انرژی برای سرمایه گذاری در اقتصاد با سودهای ناشی از افزایش قیمتها در یکسال اخیر. تلاش دولت بایدن برای پایین آوردن قیمت های نفت خام و گاز طبیعی در بازارهای جهانی به سرانجامی نرسید. او در داخل آمریکا نیز با ارائه سیاست های جدید مایل بود که قیمت فرآورده های نفتی و گاز طبیعی تا حدی تعدیل گردد که مصرف کنندگان جزء بدون نگرانی در انتخابات میان دوره ای کنگره

آمریکا در ۴ روز دیگر شرکت نمایند. اما قیمت نفت تگزاس و گاز طبیعی در هنری هاب در هفته های اخیر مجددا بالا رفت. حزب دمکرات صاحبان شرکت های بزرگی نفتی را به حمایت از سیاست های حزب جمهوری خواه متهم می کند.

ج- کاهش ۵۷۳ هزار بشکه در روز از تولید نفت عربستان در راستای تعهد گروه اوپک. اینک عربستان سعودی در حال تنظیم راهبردهای عملیاتی خود در ارتباط با توافقات اوپک پلاس است. عربستان تعهد داده است که یک چهارم کاهش اعلامی اوپک پلاس را این کشور انجام دهد.

همکاران این شماره: علیرضا اسقانیان، محمدعلی اسلامی، و عباس ملکی